

TIDSKRIFT FÖR BRANDVÄSENDET

Band 5

Maj 1914

N: 5

Prenumerationspris inkl. postarvode:
För helt år Kr. 5: —
Lösnummerpris 50 öre.

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIFVARE:
BRANDCHEFEN I SUNDSVALL **G. HELLGREN.**
RIKSTELEFON 160.

Minimiannonspris 80 öre pr centim.
Utkommer med 12 nummer pr år
Boktryckeri-Aktiebolaget i Sundsvall 1914.

Brandchefsföreningens årssammanträde 1914

äger, såsom förut är meddeladt, rum i Malmö torsdagen den 23. och fredagen den 24. samt med studieresa till Köpenhamn lördagen den 25. nästa juli.

Chefen för Köpenhamns brandväsende, Brandchefen Lüsberg har bedt föreningens medlemmar välkomna till Köpenhamn.

Entréavgiften till Baltiska utställningen har för deltagarna i årssammanträdet nedsatts till 2 kr. för biljett, gällande 4 dagar — eljest är priset 1 kr. pr besök å utställningsområdet.

En specialkatalog, upptagande samtliga å utställningen förekommande och för oss brandchefer intresseväckande föremål m. m. håller på att utarbetas af brandlöjtnant Hallström och brandchefen Fogelklou.

Bland de å sammanträdet förekommande föreningsangelägenheterna må anföras:

val af två styrelsemedlemmar för tiden 1915 till och med 1918 — herrar Löfberg och Settergren äro i tur att afgå;

val för granskning af 1914 års räkenskaper: af två revisorer — nuvarande äro herrar Norrlander och Sandberg — samt af en revisorssuppleant — nu herr Pettersson, Eskilstuna;

ordförandens motion om föreningsarbetets fördelning på och utförande af ständiga utskott;

bestämmande af plats för årssammanträdet 1915; styrelsens utredning och yttrande ang. Brandmannaförbundets förslag om brandmästareskolas inrättande.

Revisionsberättelse

öfver Svenska Brandchefsföreningens räkenskaper för år 1913.

Undertecknade, af Svenska Brandchefsföreningen utsedde revisorer, hafva granskat föreningens räkenskaper för år 1913, hvilka icke gifvit någon anledning till anmärkning.

De i nedanstående tablå lämnade uppgifterna äro i öfverensstämmelse med räkenskaperna, hvilka i öfrigt

äro förda med noggrannhet och omsorg med alla kassaposterna vederbörligen verifierade och kontanta behållningen till år 1914, kronor 504: 10 finnes insatt i sparkassebok i Bankaktiebolaget Södra Sverige, Kalmar.

Vi få således tillstyrka ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar, med framhållande af det oegennyttiga arbete, som föreningens räkenskapsförare nedlagt.

Mariestad och Lindesberg den 27. februari 1914.

J. F. Norrlander,
Brandchef i Mariestad.

K. E. Sandberg.

Tablå

öfver Svenska Brandchefsföreningens räkenskaper för år 1913.

Inkomster.

Behållning från år 1912	Kr.	862: 60
Årsafgifter erlagda under 1913 af 140 st. »		756: 35
Bidrag från Brandstodsbolag..... »		200: —
Särskilda afgifter för studiefärd vid Sundsvall		72: 25
Försålda protokoll öfver årssammanträdet 1913..... »		127: —
Ränta å bankmedel år 1913..... »		42: 62
Årssammanträdesafgifter, 36 st. à 3 kr. »		108: —
		<u>Summa Kronor 2,168: 82</u>

Utgifter.

Porto, frakter, telefon, telegram, expeditionsmateriel och maskinskrifning	Kr.	149: 68
Biljettersättning t. styrelsesammanträden »		453: —
Litteratur till biblioteket, tryckning af årsprotokoll, stadgar, medlemsförteckning och öfversättningsarbeten..... »		590: 44
Årssammanträdeskostnader		110: 30
Sekreterarearvode		50: —
Medlemsmärken..... »		295: 30
Inventarier		16: —
Behållning till år 1914..... »		504: 10
		<u>Summa Kronor 2,168: 82</u>

Tillträde till eldsvådeplats

mot uppvisande af Svenska Brandchefsföreningens medlemskort för senaste kalenderår har hittills medgifvits af följande städers och samhällens brandchefer, som äfven ombesörjt medgifvandets iakttagande af vederbörande polispersonal:

Stockholm, Borås, Falköping, Flen, Gårda, Hudiksvall, Härnösand, Kalmar, Karlshamn, Landskrona, Lidingö, Luleå, Lysekil, Malmberget, Mjölby, Nyköping, Sundbyberg, Sundsvall, Ulricehamn, Upsala, Västervik. De brandchefer, som ännu icke lämnat svar å styrelsens hemställan i denna fråga, ombedjas att snarast göra detta under adress: Svenska Brandchefsföreningen, Kalmar.

Organisationsfrågor.

Hvilket arbete kommer på brandofficerens lott?

Det svåraste och största hindret för att vårt brandväsende skall kunna följa utvecklingen är, att allmänheten och ofta nog brandofficeren själf ej har tillräcklig kunskap om, hvad till hans yrke hör. Till för icke många år tillbaka var brandofficerens så godt som uteslutande sysselsättning den att inexercera manskap, att leda släckningsarbetet vid eldsvådor och att under vissa förhållanden bispringa vid olycksfall eller dyl. Manskapet blef väl »drilladt» och på kårens arbete under släckning, hastiga utryckning och manskapets *praktiska* utbildning var ej heller någon anmärkning att göra. Tvärtom! Det är naturligtvis också nu nödvändigt och viktigt att ställa kåren på samma nivå af slagfärdighet men därmed är icke nog. Nämda arbete kan numera med tillit öfverlåtas på de underordnade organen, men för styrande af det hela fordras nu ett mera vaksamt öga, en längre seende blick, alltså en fackvetenskapligt högt stående man. Genom detta öfverlåtande af det rena »exercisarbetet» blir det tid öfver för det högre befälet att nedlägga sina krafter på sådana arbeten, för hvilka de äro ämnade. Det är ej nog att söka rädda lif och gods och släcka eldsvådor — det gäller att i första hand vidtaga mått och steg för *afvärjande* af eldsolyckor. Liksom läkarens kraft ligger i förebyggandet, så är äfven brandchefens uppgift att draga försorg om, att en eventuell brand ej kan komma att öfverstiga hans kårs krafter. En ledande man på det moderna eldsläckningsväsendets område har också yttrat, att numera bekämpar man eldsvådor mera »med bläck än med vatten».

Brandofficerens utbildning måste också slå in i en annan riktning. Hamburg är den stad, som kanske först af alla insåg detta. Det bevisas bäst däraf, att år 1893, då branddirektorsbefattningen här skulle tillsättas, blefvo flere gamla erfarna brandofficerare förbigångna af nuvarande branddirektorn, f. d. *Bauinspektor der Baupolizei*. På den så inslagna vägen är också där all undervisning lagd, och de volontärer, som numera utbildas till brandofficerare, äro också alla högskolebildade diplomingeniörer o. dyl., och utbildningen är endast en fortsättning af föregående studier med brandtekniska tillämpningar. I Tyskland hafva också så godt som hvarje stads förvaltning och icke minst brandförsäkringsbolagen lärt sig inse nyttan och fördelen af den riktlinje, utvecklingen inom facket tagit. På grund af nämnda blifva också i de städer,

som hafva yrkeskår, de förberedande åtgärder, som skola vidtagas för vinnande af eldsäkerhet, allt mer och mer lagda i brandofficerens hand. Skyddet mot eldfara har blifvit ett tekniskt specialområde, hvilket i sig själf är så omfångsrikt, att ingen af stadens på andra områden sysselsatta ämbetsmän kan ha tid nog att fackligt utbilda sig i detsamma. Därtill kommer att brandofficeren har tillfälle att under eldsvåda iakttaga och studera äfvensom, stödd på förutbildning, värdesätta byggnadsämnen, material, konstruktioner m. m. Så ock en annan viktig omständighet, nämligen den, att brandofficeren känner de stridskrafterns intensitet, öfver hvilka han förfogar och är därför mäktig bedöma, hvar han obetingadt måste sätta gränsen för eldsäkerhetsanordningarna i hvarje särskildt fall. Ju mera vederbörande blifva vana vid, att de på detta specialområde med *tillförsikt* kunna rådföra sig med brandkåren, desto mer öfverlåta de sin börda på denna, och att så blir skall i Sverige, inom en icke alltför aflägsen framtid, visa sig vara till största gagn. I Sverige äro de städer säkert läträknade, där stadens högre byggnadstjänstemän säga sig behöfva till rådsfråga brandcheferna, men liksom den allkunnige, praktiserande läkaren i flera fall måste kalla specialisten, bör ock byggnadstjänstemannen vända sig till den *fackutbildade* brandofficeren, och så gör han ock, om han bara finner det mödan värdt, och brandchefen *verkligen är specialisten*. Än är det byggnadsmaterial, byggnadskonstruktioner, grundritningar, än fabriks- och maskinanläggningar, än åter gäller det lagring af eld- och explosionsfarliga ämnen och vätskor, än är det vidtagande af mått och steg för vinnande af nödig säkerhet under eldsvåda, därvid beräknande af hållfasthet af konstruktioner m. m. m. m., allt områden med hvilka brandofficeren bör vara *fullt förtrogen*. Äfvenså är vår brandmateriel nu sådan, att vi behöfva utbildadt och studeradt befäl, dels för förbättringar, dels ock för bevarande af befintliga redskap.

Vid de största kårerna finnas t. o. m. goda kemiska laboratorier inrättade på någon af stationerna, och icke en utan flera gånger är orsaken till en skedd explosion under eldsvåda funnen, och den nytta detta har för att förhindra ett upprepande, säger sig själf.

För den brandman, som med lif och själ går upp i sitt yrke, är arbetet uteslutande ett nöje. För den, som är *verklig brandman* och har tillräckliga förkunskaper, finnes utmärkt lektyr i öfverflöd för flera år framåt under intensivt arbete.

Af ofvan sagda framgår i någon mån, hvad på brandofficeren kommer, och hvilka som lättast kunna på detta specialområde inarbetas. Hvad den vetenskapligt utbildade och intresserade fackmannen gör sin stad för tjänst framgår bäst af nedannämnda yttrande, fälldt af en ledande man i ett af världens största försäkringsbolag: »I de städer, där politiska och privata intressen spela in och fackkunskaper åsidosättas vid val af brandchef, måste brandförsäkringspremierna höjas med i rundt tal $\frac{1}{3}$, om vi ej skola blifva lidande därpå.» Bevisa genom eget arbete detta, så skola myndigheterna i Eder stad ej heller blunda därför! Jag vet af egen erfarenhet, att i flera af våra städer se herrar stadsfullmäktige i brandchefen intet annat än »handtverksbasen». Ett sorgligt faktum!

Brandfaran inom industrier.

Varmgångna lager.

Flerestädes under framställningen såväl beträffande de allmänna synpunkterna som ock rörande de olika industrierna hafva vi påvisat den fara som ligger i varmgångna lager. På grund af sakens vikt torde det vara lämpligt och nödvändigt att närmare ingå på en utredning just på denna punkt. Redan där-af, att det förebyggande medlet i sig innebär nya källor till fara, framgår nödvändigheten af utredning.

Då en kropp hvilar på ett horisontellt underlag, fordras det alltid en viss kraft för att rubba kroppen ur sitt läge. Anledningen härtill är den, att kropparnas ytor aldrig äro fullt jämna, utan å desamma ständigt finnas fördjupningar och upphöjningar. Vid kroppars beröring med hvarandra gripa dessa ojämnheter in i hvarandra, så att det fordras en viss kraft i tangerande planets riktning för att antingen afslita dessa häftande delar eller ock att åstadkomma en rörelse, som här strängt taget ej sker utefter en jämn yta, utan efter en mängd lutande plan.

Friktion är alltså ett i det tangerande planet tvärtemot, vinkelrätt mot, rörelsen verkande motstånd. Detta motstånd är mindre ju mer kropparna äro polerade och om deras ojämnheter fyllas med lämpligt smörjmedel, såsom t. ex. olja, talg, fett, grafit m. fl.

Friktionen är af två slag:

- a) släpningsfriktion, som uppstår, då under rörelsen samma punkter af den ena kroppens yta längre eller kortare tid äro i beröring med den andras yta.
- b) rullningsfriktion, som uppstår, då ständigt nya punkter af kropparnas ytor komma i beröring med hvarandra.

För det förra slaget af friktion gälla följande lagar:

- 1) friktionen är direkt proportionell mot kropparnas vinkelräta tryckning mot hvarandra;
- 2) friktionen är i allmänhet större vid öfvergången från hvila till rörelse, än sedan under rörelsens fortgång;
- 3) friktionen är oberoende af rörelsens hastighet;
- 4) friktionen är oberoende af beröringsytornas storlek.

För rullningsfriktionen gälla följande lagar:

- 1) rullningsfriktionen är direkt proportionell mot kropparnas vinkelräta tryckning mot hvarandra;
- 2) men omvänt proportionell mot den rullande kroppens diameter.

Erfarenheten har visat, att en svag men varaktig friktion kan gifva anledning till eldsutbrott genom den omsättning i värme, som arbetet undergår: friktionsvärme.

Svag friktion eger ju rum äfven vid den minsta apparat, som är försedd med vridbara delar eller med vid rörelse mot hvarandra glidande ytor. Och ju starkare friktionen är, desto starkare blir ock värmebildningen. Detta förhållande var, såsom bekant torde vara, känt på ett mycket tidigt stadium i den mänskliga utvecklingens historia, i det att alla s. k. eldbor- rar äro baserade på denna friktion.

I och för sig är det vanligen förekommande friktionsvärmets vid maskiner s. k. varmgång, varmlöpning, upp till 80° C. icke farligt, om det är så ordnad, att det därvid bildade värmets afledes och icke samlas eller magasineras i maskiner, apparater e. l.

Sker icke detta, utan magasineras värmets, ligger här en fara, äfven om det genom friktionen bildade värmets är ytterst obetydligt. Genom magasineringen kan detta värme komma smörjningsmedel att antändas, sätta trädelar i brand, göra metalldelar glödande, hvilka i sin ordning kunna antända gaser, ångor eller i luften sväfvande dampartiklar.

För att förhindra dylik magasinering af värme, använder man smörjmedel: oljor, fett o. d., hvilka icke blott afkyla maskindelarne, i det att de i sig upptaga det bildade värmets, hvartill de ju äro i hög grad ägnade, utan äfven försvaga friktionen och därigenom minska värmebildningen. Härvidlag är emellertid att beakta, att friktionen blir en brandsak:

- 1) om smörjämnet icke anpassas efter apparaterna och maskinerna eller dess delar;
- 2) om man icke insmörjer tillräckligt och tillräckligt ofta;
- 3) om maskinerna icke äro väl monterade: dåliga, ej rätt anpassade lager;
- 4) om maskinerna öfverbelastas eller löpa för snabbt;
- 5) om vid maskiner med mycket högt arbetstryck t. ex. ångkolfvar, kompressorer o. d. sådana medel vid smörjning användas, hvilka vid det höga trycket och vid hög värme förgasa, bilda explosiva ångor el. l. Goda dylika medel afgifva antändbara ångor först vid 200° C.

De faror, som en allt för hög friktionsvärme medföra, äro följande: maskindelar: om de äro af metall, blifva glödande, de antända smörjningsmedel, fett, oljor och i närheten varande trädelar. Arbeta maskinerna i en atmosfär, där brännbara gaser och ångor förekomma, t. ex. i snabbloppande ventilatorer till afledande af dylika gaser och ångor, så antändas dessa och explodera. Samma är förhållandet, där antändbart dam eller fint fördelade ämnen träffa dylika glödhet eller glödande maskindelar och bringas till explosion t. ex. i mjöl- och sockerkvarnar. Dylika möjligheter äro att taga en viss hänsyn till vid bedömande af brand- och explosionsfara inom industriella anläggningar.

De smörjmedel, som i regel användas för att förebygga farorna genom friktionsvärme, kunna hänföras till den underafdelning af eldfarliga vätskor, som man med ett gemensamt namn betecknar med feta oljor.

Smörjmedlen måste hänföras till de eldfarliga vätskorna, enär de ju utgöra ett brännbart material, som vid inträffad eldsvåda kan antändas och tjäna elden till näring. Af dessa eldfarliga vätskor äro somliga farligare än andra, beroende dels på den mängd värme, som de vid deras förbränning utveckla, och den hastighet, med hvilken de brinna, dels ock i anseende till den lätthet, med hvilken de kunna föranleda en eldsvåda, dels ock i anseende till vissa eldsvådan försvärande omständigheter, som därvid kunna inträda.

De eldfarliga vätskornas olikhet i dessa hänseenden bero förnämligast på:

- 1) deras flyktighet;
- 2) deras löslighet eller olöslighet i vatten;
- 3) deras tyngd i förhållande till vattnet.

På grund af dessa de eldfarliga vätskornas olika egenskaper och därpå betingade olika grader af eldfarlighet särskildt hos de i det dagliga lifvet eller för tekniska ändamål mera allmänt använda brännbara vätskorna har man gjort en indelning i fyra till kemisk natur jämväl ganska olika grupper och en af dessa grupper bilda de s. k. feta oljorna.

Dessa skulle förnämligast karaktäriseras af:

- 1) att deras lättantändlighet är ringa d. v. s. de äro föga flyktiga och deras flammingspunkt ligger högt;
- 2) de äro olösliga i vatten;
- 3) de äro lättare än vatten.

Hvilken betydelse den under 1) anförda egenskapen skall hafva i det sammanhang, hvarom nu fråga är, torde utan närmare utläggning vara klart. Hvad de under 2 och 3 anförda egenskaperna angår, så hafva de sin stora betydelse för bedömande af brandfaran inom etablissemnet i fråga af följande skäl: Alla brännbara vätskor, som äro lösliga i vatten, kunna utspädas med så mycket vatten, att de ej blifva brännbara och sålunda äfven släckas med vatten, om de fattat eld. Detta låter sig ej göra med vätskor, som i vatten äro olösliga; äro de tyngre än vatten, så kunna de med vatten öfvertäckas och därigenom släckas, men äro de lättare än vatten, såsom nu är fallet med smörjmedlen: de feta oljorna, så sjunker vattnet under dem och de fortfara att brinna på vattnets yta likaväl som på något annat underlag. Är därtill vätskan mindre lättflyktig, så är den ock i brinnande tillstånd mycket het; det i vätskan nedsjunkande vattnet förvandlas då till ånga, som kastar omkring den brinnande vätskan åt alla håll.

Genom att smörjmedlen nu äro lättare än vatten och i vatten olösliga, höra de i anseende till de en eldsvåda försvärande omständigheter, som vid deras antändning kunna inträda, till de mest eldfarliga ämnen. Vid allra första början af en dylik eldfara kan den väl ofta förekommas genom sådana åtgärder, som afse att afstänga lufttillträdet från det brinnande ämnet t. ex. öfvertäckning af det antända kärlet eller den brinnande vätskans öfverhöljande med sand, jord, sågspån e. d. som samtidigt verkar afkylande, men har en större eldsvåda af detta slag kommit i gång, återstår i regel intet annat än att låta den brinna till slut af sig själf.

Eldfarligheten hos de anförda ämnena ökas än vidare mycket därigenom, att de i brinnande tillstånd kunna flyta bort från antändningsstället och sålunda sprida elden.

Ett förhållande, som bidrager att göra de feta oljorna mindre vådliga, är det, att, oaktadt många olika slags feta oljor finnas, de likväl med hänsyn till lättantändlighet äro hvarandra så godt som alldeles lika, så att det ej är att befara, att det ena slaget olja är eldfarligare än det andra.

Att porösa oljade föremål kunna vara eldfarliga och under vissa förhållanden benägna för själfaantändning, beror på andra orsaker och har strängt taget ej att göra med oljornas eldfarliga egenskaper såsom vätskor för sig betraktade, ehuru väl förhållandet spelar en viktig roll för bedömandet af eldfaran.

Hufvudfaran med de feta oljorna är sålunda företrädesvis indirekt, då de ju i och för sig icke äro lätt antändbara och vid normal temperatur icke afgifva antändbara ångor. Faran ligger fastmer däri, att de så afsevärdt öka eldfarligheten hos det ämne, med hvilket de kommit i beröring. Detta ökande sträcker sig, som nyss antyddes, ända till själfantändbarhet. De smälta vid svag uppvärmning under 52° C. och äro då lätt antändbara: Då de förbrinna, hafva de benägenhet att sprida sig. Under förbränningen alstra de en afsevärd hög temperatur och äro äfven därför svåra att släcka. Brinna de i stora mängder, så kan denna höga temperatur t. o. m. utveckla explosiva ångor, hvilket gör, att en dylik brand ofta resulterar i en

häftig explosion. En del ångor äro t. o. m. i blandning med syre själfexplosiva.

Utan veke brinna t. ex. oliv-, rof-, vallmo-, lin- och sesamolja vid 350° C., hampolja vid 165° C., spindelolja, tyngre, vid 288° C., lättare vid 263° C., maskinolja vid 135—230° C.

Det är klart, att vid användning af de feta oljorna till förebyggande af farlig friktionsvärme med ty åtföljande sönderdelning af smörjmedlen och däraf eventuellt följande explosion och brand, flammningstemperaturen hos smörjmedlet skall spela den viktigaste rollen ur brandfarlighetssynpunkt.

Man bör därför egna stor uppmärksamhet åt just detta förhållande och fordra af en god smörjolja, att den vid snabbt löpande maskiner eger en viss fasthet, viskositet, så att den ej slungas för mycket omkring.

I motsats härtill kräfvos vid tunga maskiner, att viskositeten icke är allt för stor, så att oljan eller smörjmedlet på grund af den starka friktionen pressas ur lagret, som den var afsedd att smörja.

Oljan bör vidare vid i det fria uppställda maskiner eller vid maskiner, som arbeta med köldgrader, ännu vid -20° C. vara flytande, samt i maskiner med högt tryck och höga temperaturer vara af svårt förgasbar natur och hafva en hög såväl flammings- som antändningspunkt. Den förra bör ligga öfver 135° C. Ligger den så lågt som vid 110° C., så är oljan eller smörjmedlet icke att betrakta såsom eldsäkert. De verkligt goda smörjmedlen afgifva antändbara ångor först vid 200° C. För lättare motorer kan man vara nöjd med ett ämne, hvars flammingspunkt är belägen vid 170° C. Antändningspunkten bör i regel ligga mellan 280°—340° C., dock kunna i vissa fall vid lättare maskiner 220° C. anses betryggande.

För bedömandet af flammings- och antändningspunkter kunna nedanstående temperaturer anses såsom hållpunkter:

Beteckning	Flammingspunkt °C	Antändningspunkt °C
Harts-olja	130	165
Skiffer- „	130—180	—
Maskin- „ rysk	138—160	177—195
„ „ „ ljus	163—194	231—236
„ „ amerikansk	209	—
Rof- „	210—305	350
Oliv- „	215—260	350
Cylinder-olja, Nobel	232	—
Späck- „	240	—
Cylinder- „ mineral	241—281	285—334
Spermaceti-olja	250	—
Sesam- „	255	350
Smörj- „ sammansatt	260—320	—
Lin- „	316—350	350
Cylinder- „ Diamant	307	—
„ „ mörk, amerik.	313	—
„ „ Meyrer	333	—
Progress- „	345	—
Viskos- „	350—380	—

Vid icke omsorgsfull rengöring och putsning af maskiner och lager med tillhörande delar kan understundom förekomma, att smörjmedlet ”beckar” sig. För att afhjälpa denna nackdel användes ofta vid rengöringen lätt antändbara mineraloljor, ja stundom händer t. o. m. att man för att förebygga dylik ”beckning” använder icke endast till rengöring utan äfven till stadigvarande bruk fotogen, bensin o. d.

vätskor, hvilket redan genom den ringaste oförsiktighet kan blifva farligt nog, än mer om varmgång af maskindelar, lagret e. d. skulle inträffa.

På grund af smörjmedlens beskaffenhet ligger det i brandsäkerhetens intresse, att lagra större förråd af dylika ämnen på ett sådant sätt, att de icke, enligt mänsklig beräkning åtminstone, lätt kunna komma att blifva indragna i en skadeld, och omvänt, att en i deras lagerrum utbruten brand icke lätteligen kan sprida sig till andra delar af objektet.

Vidare är att taga hänsyn till, att handhafvandet af dessa smörjmedel sker så snyggt och omsorgsfullt som möjligt, ty ihåtkommas bör, att om golf, trappor o. d. genomdränkas med dylika ämnen, så ökas däri-genom objektets brandfarlighet i hög grad, då ju t. ex. sten i vissa fall uppsuger afsevärda kvantiteter och i händelse af brand afgifver dessa i form af brännbara gaser och en skarp, frän rök, som på ett betänkligt sätt kan försvåra eldsläckningsarbetet. De inom objektet kanske vidtagna åtgärderna ur brandskyddssynpunkt blifva genom dessa förhållanden så afsevärdt reducerade i värde, att de ej förmå uträtta det, som man af dem väntat sig och på hvilket man baserat en del beräkningar.

Såsom sammanfattning af det anförda torde följande synpunkter framgå:

- 1) Maskiner, maskindelar o. d. af hvarje slag måste vara försedda med effektiv smörjningsanordning; bäst är härvid sådan, hvilken säkrar smörjningen för längre tid utan mänskligt ingripande; dessa delar måste städse hållas rena.
- 2) Smörjmedel, som användas, måste noggrannt anpassas efter driftens art och beskaffenhet; framför allt måste, äfven vid de minst uppvärmda maskindelarne, ämnets flammingspunkt ligga öfver 130° C.
- 3) Lagren få i allmänhet icke vara varmare, än att man utan olägenhet kan beröra dem med blottad hand.
- 4) Anordningar måste vidtagas, så att lokalerna icke blifva nedsmorda med olja och fett; kan sådant icke undvikas, föreligger en högre grad af eldfara än eljest.
- 5) Använt putsmaterial: trassel, trasor, lappar o. d. måste undanskaffas och förvaras på eldsäkert ställe.
- 6) Anbringandet af förråd af smörjmedel och manipulationer med detsamma måste ske på så betryggande sätt som möjligt.
- 7) Förrådet af smörjmedel bör hållas inom vissa afpassade gränser.

I allmänhet torde kunna sägas, att vid maskinteknikens nuvarande höga ståndpunkt och vid sorgfällig uppmärksamhet och skötsel af smörjningstjänsten faran för en farligare dimensioner antagande uppvärmning af maskindelar icke är synnerligen stor, framför allt icke där, hvarest de lokaler, i hvilka maskinerna äro uppställda, icke användas för andra ändamål än de afsedda. Men faran förefinnes alltid och kan ej bortelimineras.

Afspärrning af brandplats.

En tillfredsställande afspärrning af en brandplats är alltid egnad att kraftigt underlätta släckningsarbetet. Huru denna afspärrning skall åstadkommas, blifver något olika i större och i mindre städer.

Äro städerna större, har man väl ock tillgång till polispersonal, hvilken det tillkommer att svara för af-

spärrning och vakthållning omkring brandstället. (Se t. ex. Instruktion för Landskrona Brandkår).

Skulle brandstället vara synnerligen stort eller polisstyrkan af annan anledning vara otillräcklig för åstadkommande af effektiv afspärrning och finnes garnison i staden, kan manskap från denna rekvireras för att understödja polisstyrkans arbete i berörda hänseende.

Dylik anordning är en gång för alla fastställd t. ex. i Stockholm, där de olika regementena af garnisonen i händelse af behof hafva sina vissa bestämda gator och områden att afspärra och bevaka.

Att det emellertid stundom t. o. m. i storstaden kan blifva klen beställdt med afspärrning af brandplats, visar Westphalen i sin berättelse om Michaeliskyrkans brand (Se T. f. B. Band 2, november 1911, n:o 11, sid 146).

Den utkallade polisstyrkan event. militär står på brandstället under brandchefens befäl: Br. St. § 5 mom. 1. Brandchefen bör emellertid endast gifva befälhafvaren för den utkommenderade styrkan sina order och åt styrkans befäl öfverlämna detaljutförandet samt endast då ingripa, om desse befälhafvares rätt att inom den gifna ramen lösa uppgiften skulle strida mot ledarens uppgjorda plan eller då särskildt trängande behof för ingripande skulle kunna anses föreligga.

Det är emellertid af vikt, att ledarens order träffar särskildt den utrekvirerade militären. Mer än en gång hafva på brandställe virrvarr, oreda och svårigheter blifvit följden af bristande anordningar i detta afseende.

Vi erinra oss från en storbrand, där från i staden förlagdt regemente rekvirerades hjälp till ordningens upprätthållande och brandställets effektiva afspärrning, men där denna ledningens afsikt fullständigt förfelades, enär i brist på order militärstyrkan ansåg sig vara utkommenderad att deltaga i släckningsarbetet, i hvilket styrkan ingrep på ett långt ifrån rationellt sätt.

I mindre samhällen, där ordningspolisen icke har den numerär, att genom densamma en effektiv afspärrning kan åstadkommas, och hvarest garnison icke finnes, måste det blifva brandstyrkans uppgift att genomföra den för släckningsarbetets utförande erforderliga afspärrningen. Det torde för dylikt ändamål vara nödvändigt att bilda en särskild afdelning, så att den för det egentliga räddnings- och släckningsarbetet nödvändiga styrkan icke drages från denna tjänst.

Det torde inom sådana samhällen, hvarest brandstyrkan själf skall bestrida afspärrningstjänsten, vara lämpligt att i för kåren gällande instruktion införa följande föreskrifter för denna styrka:

1. Ordningsmanskapet har att ansvara för, att, i händelse af eldfara, brandplats blifver på effektivt sätt afspärrad gentemot påträngande folkmassor. Ordningssafdelningen har att, där så erfordras, afdelas personal som vakt vid räddadt gods.
2. Ordningssafdelningens personal begifver sig vid larm direkt till brandstället, där den träder under det befäl, som af brandchefen bestämmes. Befälet åligger att fastställa de linier, hvarest afspärrning skall ske. Platsen bör tagas så rymlig, att på densamma all i användning kommande släcknings- och räddningsredskap lätt och obehindradt kan förflyttas och erforderlig manöver med dem företagas. Om så är möjligt, böra vattenhämtningspunkter, (brandposter, brunnar, cisterner o. d.) dragas in inom det afspärrade området. Kan detta ej låta sig göra, eller ordnas vattentillförseln medels kör-

ning, böra vattenkolonnernas anmarschvägar hållas fria och lätt passerbara.

3. Vid afspärrningslinierna bör finnas minst en förman för att bestämdt kunna uppträda mot allmänheten och, om så skulle erfordras, tillkalla polis.
4. Till det afspärrade området må endast lämnas tillträde åt:
 - a) brandkårs- och polispersonal;
 - b) militär, som blifvit tillkallad;
 - c) personer, försedda med passersedlar.Andra personer, som önska tillträde, hänvisas till befälhafvaren för afspärrningsafdelningen.
5. Vid brandställen, belägna vid bredare gator eller öppna platser, kan, om behovet det så påkallar, afspärrningen så anordnas, att på motsatt sida mot eldstället en passage lämnas fri åt fotgängare. Sker detta, må passagen icke spärras af stillastående åskådare.
6. Ankommande fordon tillhörande brandkåren skola beredas fri passage.
7. Icke disponerad manskap samlas under förmännens ledning att bilda reserv för aflösning eller för oförutsedda behof.
8. Ingen af ordningsstyrkan må lämna sin post utan tillstånd.
9. Har af ordningsstyrkan personal blifvit afdelad till vakt vid räddadt gods, må den ej lämna tillstånd till passage genom denna vaktkedja annat än åt polis- eller brandkårspersonal.

Denna instruktion kan i tillämpliga delar gälla äfven för samhällen med större brandkår och med polis eller militär som ordnings- och afspärrningsmanskap.

Huru man sedermera vill i detalj organisera denna styrka, är en senare fråga. Ett sätt att lösa denna i samhälle utan större poliskår och hvarest militär ej är förlagd, finnes angifvet i Svenska Brandchefsföreningens Protokoll 1911 § 4 sid. 8. Ett annat sätt att arrangera saken finnes angifvet i T. f. B. Band 3, Augusti 1912, n:r 8, sid 75—76. Hvilket af dessa eller annat sätt man vill föredraga, beror på lokala förhållanden, brandstyrkans yttre och inre organisation i öfrigt m. fl. omständigheter.

Huru man nu än organiserar, så är det nödvändigt att så ordna, att denna skyddstrupp snarast möjligt inträffar på brandstället och där kan träda i funktion. För att möjliggöra detta, böra följande åtgärder vidtagas:

Vid ingående larmsignal bör närmaste polisvaktkontor underrättas om utryckningen. Så föreskrifver t. ex. Instruktion för manskapet vid Sundsvalls Brandkår § 7 mom. 8. "Då larmsignal å centralapparaten inkommit, slås genast larm . . . telefonmeddelande gifves till polisstationen". Helsingborgs-instruktionen § 8 mom. 4 föreskrifver: "Omedelbart efter brandkårens utryckning, eller tidigare, om så kan ske, skall telegrafvakt underrätta polisstationen om brandkårens utryckning".

I större städer är det fördelaktigt att å polisstationerna eller i andra lämpligt belägna byggnader, i hvilka ett visst antal polismän äro kasererade, anbringa ett särskildt fordon, hästspändt eller motorförsedt, för att snabbast möjligt befordera den för afspärrning afsedda styrkan eller åtminstone en del däraf till brandstället. Sådan anordning är vidtagen t. ex. i Stockholm.

Af hvilket slag denna för afspärrningen afsedda styrka än är: polis, militär, brandstyrka, så blifver dess första uppgift på platsen att bortvisa alla nyfikna

och obehöriga från afspärrningsområdet. Härvid bör styrkan gå så hänsynsfullt som möjligt tillväga, ty hvarje våldsamt förfarande kommer gifvetvis att fresta folkmassan till en utmanande hållning och att försvåra arbetet. Stundom kan det gå ända därefter, att de sämsta elementen i folkhoppen så uppträda, att både afspärrnings- och släckningsarbete afsevärdt hindras.

Hvad beträffar samarbete mellan den afspärrande styrkan och brandstyrkan samt sättet för afspärrningens utförande, så torde förtjäna att framhållas, att stundom den eljes i regel använda kretsformigt skeende afspärrningen af en brandplats icke alltid kan låta sig med åsyftad verkan genomföra.

Detta är fallet, då stora folkmassor äro i rörelse eller hunnit samlas vid brandstället. Det kommer då alltid att taga en afsevärd tid, innan det lyckas för afspärrningsstyrkan att ur den inre kretsen få ut de nyfikna och just denna första tid är ju för brandkåren af allra största betydelse. Och just denna tid blifver brandkårens arbete som mest hindradt af obehöriga.

Det torde därför i dylika fall vara att rekommendera, att den för afspärrning afsedda styrkan icke utför afspärrningen kretsformigt, utan att styrkan följer brandstyrkans fordon och samtidigt med dessa banar sig väg och vidare att samtidigt med hvarje grupp brandkarlar, som lägga ut slangledningar till eller från sprutor och brandposter, en afdelning af afspärrningsstyrkan tränger fram såsom vägrödjande genom folkmassan. Detta vill med andra ord säga, att man icke utför afspärrningen kretsformigt, utan strålförmigt och sedermera öfvergår från den strålförmiga till den kretsformiga afspärrningen.

Beträffande frågan om tillstånd att passera genom på brandställe gjord afspärrning, så är det praxis, att åt tidningsmän, brandförsäkringsbolags representanter o. a. utlämna s. k. passersedlar, hvilka gifva innehafvarne rätt att komma innanför afspärrningen.

Dylika passersedlar utfärdas i regel af polismyndigheten, hvilket, huru principvidrigt detta än är beträffande passage genom afspärrning å brandställe (Se Br. St. §5 mom. 1) dock torde vara praktiskt för att icke åstadkomma olika passersedlar, gällande för olika fall.

På ledarens befallning böra alla inom skyddskeddjan varande, alltså äfven de med passersedlar försedda personerna aflägsna sig, om t. ex. ras, explosion, särskildt häftiga stickflammar e. d. skulle vara att befara.

Denna gren af tjänsten på brandställe ägnas i allmänhet en mycket ringa uppmärksamhet af brandkårens tekniske ledare, hvilka tyckas anse, att den ligger utom deras område. Men så har helt säkert icke lagstiftaren tänkt sig saken, då han skref Br. St. § 5 mom. 1. Detaljen bör ägnas den uppmärksamhet, som den förtjänar och det bör obetingadt krävas att inom samhälle jämväl sådana anordningar på brandplats vidtagas, att borgarnes egendom och invånarnas personliga säkerhet skyddas samt brandkårens arbete på effektivt sätt underlättas och understöddes.

X.

Nyanskaffning.

Stockholm. Brandkåren har nyligen af Aktiebolaget Scania-Vabis beställt två automobilunderreden, af hvilka det ena förses med en 1,500 ml. RAG-pump och det andra med upphängningsanordning för 25 meters stege.

Brandväsendet på landsbygden.

Organisationsfrågor ur rättslig synpunkt.

Brandväsendets ordnande på landsbygden är ett svårlost kapitel. Icke nog med att de rent tekniska anordningarna äro vanskliga att genomföra. Äfven de rättsliga sidorna af saken kunna, där de ej lag-enligt behandlas, vålla afsevärda besvär och motig-heter, hvilka återigen kunna komma äfven en energisk och intresserad organisator, hvilken ej besitter den er-forderliga sakkunskapen på det rättsliga området, att gifva tappt.

Vi vilja här relatera ett fall, som just i detta af-seende är så synnerligen lärorikt och som, då det gått till högsta instans, kan betraktas såsom ett rättesnöre för liknande fall i framtiden.

Sakförhållandet är följande:

Å kommunalstämma den 5 februari 1909 beslöto N. N. socknemän enhälligt att antaga och godkänna upprättadt förslag till ordningsstadgar för socknens brandkår. Dessa stadgar innehöllo bl. a. följande bestämmelser:

§ 1.

Till N. N. brandkår höra alla inom N. N. socken boende kyrko- eller mantalsskrifna manspersoner från och med det kalenderår, under hvilket de uppnå 17 års ålder, till och med det, under hvilket de uppnå 60 år, och äro de skyldiga att ställa sig dessa ordningsstadgar till efterrättelse.

§ 2.

Alla inom socknen boende innehafvare af jord, hvilka hafva minst två hästar, äro skyldiga tillhandahålla hästar, fordon, vattenämbar och vattentunnor, försedda med handtag för tömningen och af fotogenfats storlek, ej allenast vid eldsvåda för vattenkörning samt forsling af gods, som undan elden bergats, utan ock vid öfningsmöten.

Hvar och en skjutsskyldig skall hålla lika många vattentunnor som det hästatal han skall tillhandahålla för brandväsendet. I stället för två vattentunnor får en s. k. dranktunna användas.

Å sammanträde, som af respektive åldermän utlyses med sprutlagsroten, bestämmes dels det antal skjutsar, som från hvarje ställe skall utgå, dels ock medlemmar i sprutlaget, hvilka utses för två kalenderår åt gången, skolande vid val af medlemmar tillses att, så vidt möjligt är, skyldigheten till tjänstgöring går i tur och omgång inom roten. Från intet ställe får uttagas mer än högst sex skjutsar, och skall protokoll öfver besluten vid dessa sammanträden omedelbart tillställas brandchefen.

§ 13.

Medlemmar af brandkåren, som vid eldsvåda utan giltiga hinder underlåta att ofördröjligen sig inställa, erlægga nedannämnda afgifter till brandkårens kassa, nämligen: skjutsskyldiga ägare af dragare och fordon 5 kronor, sprutchef, vattenchef, vice chefer, strålförare och vice strålförare hvardera 3 kronor. En hvar af det öfriga manskapet 2 kronor. Samma afgifter skola erläggas af den, som icke fullgör, hvad honom enligt dessa stadgars §§ åligger, eller hvad honom af brandchef eller annan vederbörlig chef anbefalles.

Alla dessa afgifter uppbäras af brandstyrelsen.

Enhvar, som, ehuru därtill pliktig, hvarken själf infinner sig, ej håller sänder lämplig person i sitt ställe

vid eldsvåda, vare skyldig att inom åtta dagar anmäla skälet för sin bortovaro för vederbörande sprutchef. Uraktlåter han så göra, erlægge stadgade afgifter för sin försummelse, äfven om giltig anledning därtill varit för handen.

Den, som visar laga förfall, hvilket pröfvas af brandstyrelsen, vare från erläggandet af dessa afgifter fri. Laga förfall är: att vara sjuk, att vara stadd i utöfning af sådant arbete, som ej kan eller får lämnas, eller att vistas utom socknen. Hinder, som kan vara annorlunda beskaffadt, än här är nämndt, bedömes med afseende på giltigheten af brandstyrelsen.

§ 15.

Ersättningar och afgifter, som skola utgå enligt bestämmelserna i dessa stadgar, eger brandstyrelsen att af de betalningsskyldige på exekutiv väg uttaga utan anlåtande af domstol.

Såsom omdöme om dessa "ordningsstadgar" kan endast en mening göra sig gällande: organisatoriskt riktiga och ändamålsenliga. De föreskrifva saker och ting för brandstyrkan och dess befäl samt andra, hvilka med brandväsendet inom socknen hafva befattning, och äro af den art och beskaffenhet, att ordning och reda inom den värnpliktiga brandstyrkan utan dem helt säkert vore omöjliga att få till stånd. Sålunda organisatoriskt allt väl beställt! Den rättsliga sidan af saken hade man kanske ej satt sig in i. Följderna uteblefvo ej!

Enligt kommunalstämmans uppdrag sökte N. N. hos K. B. i K. län fastställelse å berörda förslag.

Genom beslut den 5 april 1909 utlät sig K. B. sålunda:

Enär ifrågavarande ordningsstadgar innefattade bestämmelser rörande en inom socknen upprättad brandkår med tjänstgöringsskyldighet, grundad på medborgerlig plikt, samt en skyldighet för vissa kommunmedlemmar att vid eldsvådor och brandkårens öfningsmöten tillhandahålla hästar med fordon jämte vattenämbar och vattentunnor, men kommunalstämman icke kunde anses hafva egt befogenhet att, på grund af § 7, mom. 2 i förordningen om kommunalstyrelse på landet, i förenämnda hänseenden meddela föreskrifter eller bestämma påföljd för underlåtenhet att desamma efterkomma, funne sig K. B. förhindrad meddela den begärda fastställelsen.

Hvad den af K. B. anförda 7 § 2 mom. af K. F. om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 angår, så stadgar denna:

Kommunalstämma eger jämväl att för upprättande af de ordningsstadgar, som kommunalstämman kan finna skäl att för kommunen uppgöra, bestämma viten, från och med en till och med tjugu riksdaler riksmünt, hvilka dock, för att blifva gällande, måste vara af K. B. pröfvade och godkända.

Öfver detta K. B:s beslut anförde tvenne personer å kommunens vägnar underdåniga besvär under yrkande, att K. M:t måtte antingen meddela fastställelse å ifrågavarande ordningsstadgar eller återförvisa ärendet till K. B. för förnyad laglikmätig behandling. Klagandena påpekade, att kommunen bestode af åtskilliga tätt bebyggda samhällen, hvadan behovet af ordnad brandkår vore särskildt stort. Kommunens medlemmar hade redan under tre år underkastat sig liknande stadgar, utan att några klagomål förnummits.

K. B. hemställde i afgifvet utlåtande om afslag å besvären.

Målet föredrags i Reg. R. den 14 september 1909, därvid Reg. R:s flesta ledamöter (3 mot 2) hemställde, att K. M:t icke måtte finna skäl att i K. B:s öfverklagade beslut göra ändring. Minoriteten i Reg. R. hemställde, att, enär jämlikt åberopade § 7 mom. 2 i förordningen om kommunalstyrelse på landet, jämfördt med § 20 i Br. St. för rikets städer den 8 maj 1874, hinder icke mött för K. B. att till efter rättelse fastställa föreskrifter af det slag, som återfunnes i det af N. N. socknemän antagna förslag till ordningsstadgar för socknens brandkår, men K. B. med sin uppfattning härutinnan icke ingått i pröfning af frågan om berörda ordningsstadgars lämplighet, K. M:t måtte finna skäligt att, med undanrödjande af K. B:s öfverklagade beslut, visa ärendet åter till K. B. för förnyad behandling.

Målet föredrogs inför K. M:t i statsrådet den 15 oktober 1909, därvid K. M:t ej fann skäl att göra ändring i K. B:s öfverklagade beslut.

Huru kommunen sedermera ordnade sitt brandväsende hafva vi ej lyckats erfara. Men att hoppas är, att man funnit det lagenligt riktiga för samma saks genomförande, som man nu misslyckades med. Ty på den väg, som man nu inslagit, kunde man ej hafva kommit till målet och ärendet kunde ej få en annan utgång.

K. B. framhåller i sitt utlåtande, att kommunalstämman saknat befogenhet att i förenämnda hänseenden meddela förskrifter och att 7 § 2 mom. af K. F. den 21 mars 1862 ang. komm.-styrelse på landet icke är för fallet tillämplig, och denna uppfattning delas af Reg. R:s majoritet och i öfverensstämmelse härmed faller K. M:t sitt utslag. Den vägen kan alltså ej beträdas.

Af minoritetens i Reg. R. hemställan framgår rätta vägen. Här framhålles, hurusom K. B. bort ingå i pröfning af "berörda ordningsstadgars lämplighet". Detta hade K. B. ock gjort, om ärendet kommit till denna myndighet i lagenlig form. Så var nu ej fallet och därför ingick K. B. icke alls på frågan ur lämplighetssynpunkt. Lagenlig form, för att ärendet ur denna synpunkt skulle hafva af K. B. blifvit behandladt, hade varit den, som Br. St. § 20 anvisar: att kommunalstämman beslutat ingå till K. B. med hemställan om, att hvad i Br. St. är föreskrifvet om stad, måtte i tillämpliga delar gälla äfven för vissa områden af kommunen, hvilka å vid ansökan fogade karta utmärkts. Då hade K. B., efter vederbörandes hörande, därom förordnat genom beslut samt underställt detta K. M:ts pröfning.

Efter det K. M:ts fastställelse förelegat och vunnit laga kraft, hade municipalfullmäktige jämlikt Br. St. §§ 1 och 2 haft att besluta om Br. O. för municipalsamhället och jämlikt Br. St. § 2 mom. 2 underställt denna Br. O. K. B:s pröfning. Och just i denna Br. O. hade de ofvan såsom "ordningsstadgar för brandkåren" betecknade föreskrifterna bort intagas (Se Br. St. § 2 mom. 3).

Det hade icke ens gått an, att äfven om nu antagna situation förelegat, söka uppnå fastställelse å "ordningsstadgarne", ty K. B. skulle äfven då vara skyldig att vägra fastställelse på dem. Detta jämlikt Br. St. § 4, som stadgar om reglementen för brandstyrkan samt att i dessa ej böter, viten eller annan påföljd må stadgas för underlåtenhet att fullgöra, hvad däri föreskrives.

Då vi i början af vår framställning kursiverade "k a n s k e", vilja vi nu icke underlåta att framhålla, hurusom det förekommer oss antagligt, att vederbö-

rande haft kännning om ärendets vanskliga beskaffenhet och därför sorgfälligt undvikit uttrycket "reglemente", hvilket varit det rätta, och i stället använt den mindre lämpliga beteckningen "ordningsstadgar" samt vidare konsekvent undvikit termen "böter" och "viten" samt i stället använt beteckningen "avgifter", allt för att undgå kontakt med Br. St. § 4 och komma § 7 mom. 2 af K. F. den 21 mars 1862 så nära som möjligt. Men försöket misslyckades!

Denna väg hade varit ett sätt att välja för att uppnå det önskade resultatet.

En annan väg skymtar fram i klagandenas skrivelse: "Kommunens medlemmar hade redan under tre år underkastat sig liknande stadgar, utan att några klagomål förnummits." (Se ofvan!)

Klädt i annan dräkt vill detta säga: frivilligt, utan att därtill vara genom lag förpliktade, hade ortens invånare följt vissa stadganden. Hvarför inte fortsätta på samma väg. Hade precis samma stadganden, som nu försöktes genomförda på laglig väg, blifvit vederbörligen uppsatta i form af stadgar för "N. N:s sockens frivilliga brandkår", så hade helt säkert K. B. utan den ringaste tvekan fastställt denna privaträttsliga förenings stadgar. Ändamålet hade varit vunnit. Hade det gått under tre år tidigare, hade det väl kunnat gå i tre år till och allt framgent, till dess behofvet att aflösa den frivilliga brandkåren med en yrkestrupp gjort sig gällande.

Af det anförda framgår alltså, huru viktigt det är, att vid tillvaratagande af de förefintliga resurserna och den goda viljan att ordna ett brandskydd, sträfvanterna ledas i rätt riktning, för att blifva verkligen fruktbringande.

O.

Brandsyne- och besiktningsspraxis.

VI.

Sedan hos B. N. i K. municipalsamhälle anmaldt blifvit, att en af A. L. K., inom samhället belägen, innehafvande fabriksbyggnad vore för grannskapet synnerligen eldfarlig, beslöt B. N., efter det besiktning på ort och ställe blifvit hållen, den 26 April 1909, med stöd af den för samhället gällande B. O. förbjuda A. L. K. att efter den 24 maj 1909 använda ifrågavarande fabriksbyggnad till snickerifabrik, som drifves med ångkraft, eller därstädes hafva upplag af virke, spån eller andra eldfarliga ämnen i större mängd, för så vidt icke brandmur uppförts mot angränsande område i enlighet med ritning, som af B. N. fastställdes. På angränsande område var annan eldfarlig inrättning uppförd.

Öfver B. N. beslut besvärade sig A. L. K. hos K. B. hvilken myndighet genom resolution af den 7 oktober 1909 lämnade besvären utan afseenden.

A. L. K. fullföljde besvären hos K. M:t. Reg. R:s utslag den 19 april 1910: Den höga rätten fann ej skäl att göra ändring i K. B:s res., dock att förbudet icke skulle gälla förr än med augusti månads ingång 1910.

VII.

Firman Bröderna C. & C:o hade å tomterna 1 och 2 af kvarteret n:r 38 i M. ett större vedupplag. På grund af den eldfara för omgifningen, som upplaget innebar, beslöt magistraten i staden den 9 augusti 1909 förbjuda bolaget att efter den 15 september samma år å

ifrågavarande tomter hafva under bar himmel större vedupplag än 100 kbm. eller placera sådant upplag på mindre afstånd än 10 meter från byggnad.

Öfver detta föreläggande anförde firman besvär hos K. B. i Ö. län, yrkande beslutets upphäfvande.

K. B. utlät sig den 9 oktober 1909: De anförda besvären lämnas utan afseende; dock skulle förbudet gälla från det K. B:s beslut vunnit laga kraft eller blifvit slutligen fastställt.

Firman fullföljde sin i målet förda talan hos K. M:t.

K. M:ts Utsl. gifvet i Reg. R. den 8 februari 1910: K. M:t fann ej skäl att göra ändring i K. B:s resolution; dock att förbudet ej skulle gälla förr än med ingången af juni månad 1910.

VIII.

Hos B. N. i V. stad anhöll husägaren P. om tillstånd att få, i enlighet med företedd ritning, inreda ett ångpannerum för uppsättning af en s. k. värmepanna för lågtrycksånga med järnskorsten i P. tillhöriga fastighetens källare. Fastigheten var ett trähus.

Genom beslut af den 15 november 1909 afslog B. N. P:s ansökning, då densammas utförande stod i strid mot för staden gällande B. O.

Vid besiktning, som sedermera företogs inom fastigheten, befanns, att P., B. N:s afslag till trots, utfört eldstadsanordningen i fråga. Anmälan härom gjordes till B. N., som genom beslut af den 15 januari 1910 förelade P., vid vite af 300 kronor, att inom 3 månader efter beslutets delfående hafva borttagit den sålunda olagliga värmeanordningen.

Öfver detta B. N:s föreläggande besvarade sig P. hos K. B. i G. län under yrkande om tillstånd att bibehålla och använda eldstadsanordningen äfvensom om befrielse från vitespåföljden.

K. B:s utslag den 30 juni 1910: Enär enligt för V. stad fastställda B. O. § 37 mom. 3 i trähus inom närmare angifven stadsdel eldstad icke finge inrättas i lägenhet, där eldstad icke förut funnits, eller ny skorstenspipa uppföras, så framt icke husets läge vore så fritt, som i B. O. § 27 mom. 1 a) och b) angäfvades, men P. icke ens uppgifvit, att något af de fall, som i sistnämnda stadgande omförmäldes, vore för handen; alltså och då ifrågavarande eldstadsanordning blifvit vidtagen utan B. N:s tillstånd, fann K. B. det genom öfverklagade beslutet P. gifna föreläggandet att borttaga berörda anordning vara befogadt och aktade förty skäligen ogilla besvären; dock att den tid, inom hvilken det skulle åligga klaganden att vid stadgadt vite hafva borttagit eldstadsanordningen bestämdes till 3 månader efter delfående af K. B:s resolution.

P. fullföljde i underdåniga besvär sin i målet förda talan.

Reg. R:ns utslag den 29 november 1910: Den höga rätten fann ej skäl göra ändring i K. B:s resolution, men hemställde, att K. M:t, med afseende å förekomna omständigheter, måtte medgifva, att P., utan att drabbas af den för underlåtenhet att borttaga eldstadsanordningen sålunda stadgade påföljd, finge behålla samma eldstadsanordning. För det fall, att denna hemställan icke skulle vinna bifall, bestämde den höga rätten den tid, inom hvilken P., vid stadgadt vite, skulle hafva det olagliga borttagit, till den 1 maj 1911.

Vid ärendets föredragning inför K. M:t i statsrådet den 30 december 1910 beslöt K. M:t i enlighet med Reg. R:s hemställan.

—f.

Några drag af verksamheten inom preussiska brandkårsrådet.

(Preuss. Feuerwehr-Beirat).

Preussischer Feuerwehr-Beirat, Branddirektor Reichels i Berlin skapelse, en sammanslutning mellan ombud för yrkesbrandkårerna och de frivilliga brandkårerna i Preussen med syfte att verka till brandväsendets fromma, dess höjande, förbättrande och fullkomnande, kan glädja sig åt de vackraste resultat af de förenade sträfvandena.

Några drag af verksamheten förtjäna såsom särskildt beaktansvärda att blifva kända och lagda på minnet äfven inom Svenska brandkårsretsar och den närstående.

Brandkårsrådet arbetar på komitéer, sammansatta af officerare från såväl yrkes- som frivilliga brandkårer. De viktigaste af dessa komitéer och hvilka äfven för svenska förhållanden äro värda mera ingående intresse äro:

1. Komitén för företagande af prof af materialier och byggnadskonstruktioner för utrönande af dessas förhållande vid och efter brand.
2. Komitén för byggnadsrätt.
3. Komitén för brandväsendets rättsliga ställning.
4. Litteratur-komitén.
5. Brandsyne-komitén
6. Komitén för förebyggande brandskydd.

Förstanförda komitén arbetar på följande sätt. Brandprofven företagas på Kungl. Materialprofvningsanstalten vid Berlin-Lichterfelde. Komitén företager själf inga dylika prof. Alla hänvändningar till komitén i sådant syfte öfversändas till Materialprofvningsanstalten. Detta sker, på det att profven skola blifva fullkomligt opartiskt bedömda. Vid profven äro om möjligt ombud från komitén närvarande. Materialprofvningsanstalten å sin sida inhämtar komiténs önskingar med hänsyn dels till de temperaturer, som vid profvet böra åvägabringas, varigheten af profvet, anbringandet af försöksobjekten på lämpligt sätt, dels ock till att de framställda profven så mycket som möjligt komma att motsvara i verkligheten föreliggande förhållanden. Sedermera utfärdar komitén i Brandkårsrådets namn utlåtanden öfver de profvade materialierna. I en af Brandkårsrådets ordförande, Branddirektor Ruhstrat i Stettin, nyligen afgifven berättelse om rådets verksamhet skrives: "Man sträfvar efter det målet, att alla anbefallda materialier och konstruktioner motsvara vissa bestämda anspråk samt att brandförsäkringsinrättningarne vid uppgörande af sina tariffer och bestämmelser endast godkänna sådana materialier och konstruktioner, hvilka blifvit profvade vid K. Materialprofvningsanstalten och sedermera blifvit försedda med utlåtande från Brandkårsrådet. Detta mål kan redan anses såsom nära nog uppnådt".

Komitén n:o 2 sysselsätter sig med sådana frågor, som afse att tillvarataga de brandtekniska intressena vid utfärdande af nya byggnadsanordningar. De principer man därvid följer, äro:

- att anordningarne skola vara så prisbilliga som möjligt;
- att de skola upptaga så litet dyrbart utrymme som möjligt;
- att, om ändamålet kan vinnas på olika vägar, full valfrihet öfverlämnas åt byggherre;
- att anordningarne icke i andra afseenden t. ex. estetiska, praktiska, sundhetstekniska m. fl. få medföra nackdelar;

att onödigt stränghet, som ofta förefinnes i många byggnadsordningar, undvikas och endast det anbefalles, som i den tillfredsställande säkerhetens intresse är nödvändigt.

Komité 3 har en dubbel uppgift att lösa. Dels söker den tjäna som samlingsställe för alla hithörande frågor och samtidigt som upplysningsbyrå på området, dit brandkårerna vid förefallande behof kunna hänvända sig, dels söker den med stöd af gällande lagar och förordningar verkställa utredning rörande ännu icke utredda eller i behof af utredning varande förhållanden. De viktigaste områdena äro följande:

- a) Brandväsendets ställning till kommunen,
- b) " " " polismyndigheten,
- c) " " " andra myndigheter,
- d) " " " allmänheten,
- e) Disciplinen inom brandväsendet.
- f) Olycksfalls- och sjukförsäkring.
- g) Skadeersättning.
- h) Brandkårspersonalens ställning till öfverordnade myndigheter:

- 1) personal tillhörande de frivilliga brandkårerna,
- 2) " " yrkesbrandkårerna,
- 3) " " värnpliktiga brandkåren,

Då hithörande frågor varit tämligen föga beaktade, hafva komiténs arbeten å ena sidan varit synnerligen besvärliga och fordrat ganska vidtgående studier på det juridiska området, men å andra sidan hafva resultaten blifvit goda och gifvande, hvarjämte brandkårerna allt mer vant sig vid att hos komitén göra förfrågningar, meddela utfall af mål o. d., hvarigenom komiténs material blifvit rikligare tillgodosedt och lättare att bearbeta.

Litteraturkomitén har genom frågeformulär hos de olika brandkårerna gjort sig underrättad om hvilken facklitteratur, som finnes vid de olika brandkårerna, och med stöd af de inkomna underrättelserna uppställt litteraturförteckningar. Man sträfvar efter att få till stånd ett fackbibliotek. Men då Brandkårsrådets tillgångar äro begränsade har man sökt på offervillighetens väg samla en grundstomme för detta lånebibliotek. Sedermera skall detta lånebibliotek förmedla boklån genom andra offentliga bibliotek, hvarigenom kostnaderna för Brandkårsrådets medlemmar afsevärdt nedbringas och arbetet med anskaffandet af erforderlig litteratur underlättas.

Brandsynekomitén sysselsätter sig med frågor, som röra brandsyner: tekniska och rättsliga.

Komitén för förebyggande brandskydd har till uppgift att föreslå vidtagande af åtgärder mot handhavande af ljus och eld på för säkerheten hotande sätt samt mot vårdslöst handhavande af eldfarliga ämnen. Målet kan vinnas på tvenne sätt:

- d e l s genom lagar, hvilka stadga straff för underlåtenhet att efterleva i dem gifna föreskrifter,
- d e l s genom spridning af kunskap och upplysning på området.

Hvad det förra sättet angår, så har komitén utarbetat en samling föreskrifter, hvilka vid utfärdandet af olika förordningar lämpligen tjäna som normer. Dessa hafva öfversändts till regeringen med underdånig anhållan, att de måtte af regeringen beaktas vid utfärdandet af nya förordningar.

Den andra sidan af verksamheten söker komitén lösa genom utgifvande af folkskrifter, barnböcker o. d., hvilka tillställas vederbörande myndigheter med begäran, att dessa ville bidra till spridande af de erforderliga kunskaperna och på detta sätt underlätta komiténs arbete.

Förutom detta komité-arbete söker Brandkårsrådet att verka för brandväsendets höjande och fullkomnande, för nyttiga och erforderliga kunskapers spridande såväl bland medlemmar som andra genom utgifvande af broschyrer, handböcker o. d. Dessa arbeten författas af enskilde medlemmar tillhörande Brandkårsrådet, tillställas den komité, under hvilken de närmast sortera, granskas där samt utgifvas sedermera såsom Brandkårsrådets skrifter hos olika förläggare t. ex. Jung, München m. fl.

Såsom exempel på dylik litteratur må anföras en berättelse om branden på världsutställningen i Brüssel; släckningsförsök med fasta eldsläckningsanordningar (Perkeo m. fl.); förbättring af brandväsendet på landsbygden; brandprof med byggnadsmaterialer; om ruberoid som taktäckning; om handhavande af ljus och eld m. fl.

Såsom af ofvanstående framgår, utvecklar Brandkårsrådet en synnerligen lifaktig verksamhet på alla brandskyddets områden. Glädjande är att iakttaga, hurusom såväl stats- och lokal-myndigheterna som ock brandförsäkringsinrättningarne mer och mer ägna Brandkårsrådet den uppmärksamhet, som dess verksamhet förtjänar, och allt mer taga hänsyn till de af dessamma väckta förslagen, framställda krafven och sträfvanterna att åstadkomma ett på verkliga gedigen och omfattande sakkunskap grundadt brandskydd.

De områden af verksamheten, som vi här berört, äro så godt som fullkomligt obeaktade inom vårt land. De befintliga sammanslutningarna inom riket kunna hafva mycket att lära af preussiska brandkårsrådet.

Resebidrag

för beivrande af Brandchefsföreningens sammanträde i Malmö bör hvarje brandchef nu i god tid begära hos sin därom beslutande samhällsmyndighet.

Som regel bevilja sambällena sedan flera år tillbaka dylika anslag, hvarvid tillämpats olika metoder, antingen med visst belopp varierande mellan 75—150 kronor, eller fria resor med dagtraktamente af 15—20 kr., eller samtliga kostnader enligt räkning.

Det är samhällets väl vi arbeta för, därför bör äfven samhället se till att dess brandchef må draga nytta af de lärdomar och erfarenheter, som gifvas å vår förenings sammanträden.

Från verkstäderna.

Ludwigsbergs verkstads aktiebolag, Stockholm, har utsändt en såväl prydlig som instruktiv katalog öfver sina »pentamotorsprutor». I inledningen framhålls huru benzinmotorernas användande som drifkraft för brandsprutor för några år sedan möttes med miss tro och huru man endast litade på ångmaskinerna.

Firman, som sedan årtionden tillbaka gjort sig känd för sina kolfpumpar, håller sig fortfarande till dessa typer, som man anpassat för direkt koppling till benzinmotorn. Kuggvexeln har gjorts öfverflödig.

Medels en mellan pumpen och motorn anordnad friktionskoppling kan pumpverket till- och fränkopplas utan att motorn behöfver stannas. Denna anordning gör att motorn sättes i gång innan pumpen inkopplas.

Pumpverket förses med returventil.

Sprutorna anordnas med två- eller fyrhjuliga underreden att dragas af manskap eller hästar.

Den utsända katalogen är försedd med tydliga illustrationer och utförliga beskrifningar samt instruktioner för skötseln.

Från eget land.

Baltiska utställningens brandsläckningsväsende.

Till utställningens förfogande har Billmans Fabriks- & Handels-Aktiebolag ställt diverse redskap såsom brandpostkranar, slangställ, strålrör ögonblickskopplingar, brandposthufvuden och slangförskrufningar.

Luleå. Brandkåren har under 1913 allarmerats 33 gånger, hvaraf 10 gånger för eldsvåda eller tillbud till dylik, 13 gånger för soteld och 9 gånger till följe af kontakt.

Hernösand. Brandkårens utryckningar under år 1913 uppgingo till 34, af hvilka för eldsvåda eller tillbud därtill 11, för soteld 17, kontakt 2, trängrök 1, förmodad eldsvåda 1 och inspektion 2 gånger. Brandförsäkringsvärdet å den af elden berörda egendomen uppgick till kronor 1,231,150, hvaraf för fast egendom kr. 697,100. I brandskadeersättning utbetalades kronor 10,132: 98, hvaraf för fast egendom kr. 3,130: 90.

Brandväsendets utgifter uppgingo till kr. 36,495: 57. Häri ingår dock extra anslaget till sprutor 9,978: 78 kronor samt beräknad hyra för brandstationen.

Verband Deutscher Berufsfeuerwehren

har sitt 14. årssammanträde i München den 9—14 juni, hvaraf den 14. juni är afsedd för en gemensam utflykt.

Bland de på föredragningslistan upptagna frågorna märkes: Föredrag öfver organisation, utrustning m. m. af Münchens brandkår; olika system för upplag af eldfarliga oljor, den nuvarande utvecklingen af automatiskt verkande brandskåp och dessas anslutning till det offentliga telegrafnätet, brandtekniska föreskrifter för garager, undersökning af förefintliga explosiva gaser i industriella anläggningar, de nya snabbkolfpumparna för brandsprutor, brandkårs hjälp till utom släckningsområdet liggande platser med anledning af branden af storhertliga slottet i Schwerin den 14—15. dec. 1913, årsredogörelser af de ständiga arbetskommissionerna samt föreningsangelägenheter.

Till sammanträdet hafva en del svenska brandchefer välvilligt inbjudits.

Anmälan om deltagande sker till ordföranden Branddirektor Westphalen, Hamburg I.

Yrkets faror.

I Meinerzhagen störtade under upprödningsarbete efter en brand en af brandkarlarne ned från en mur och ådrog sig i fallet svåra skador på ryggradspelaren.

I S:t Petersburg blef en brandkarl ihjälslagen af instörtande bjälklag under försök att rädda 5 personer ur den brinnande byggnaden. Mannen var gift och efterlämnar hustru och barn. Dessa äga ej ens rätt att få begrafningshjälp än mindre annat understöd. Föreskrifterna härom upphäfdes för ett år sedan.

Från utlandet.

Frankrike. Ny förening med namnet: »Tekniska Föreningen för officerare och chefer vid franska brandkårer» har bildats. Ordförande är Herriot, medlem af franska senaten, ordförande i verkställande utskottet är öfverste Guyonnaud, Limoges, och sekreterare löjtnant Delos, Lyon. Föreningens franska titel är: Association technique des officiers et chefs de service d'incendie français.

Stadgar antogos på konstituerande sammanträde i Lyon den 15 februari 1914. De finnas in extenso införda i Journal des Sapeurs-Pompiers n:r 11 den 15 mars 1914.

— I franska senatens sammanträde den 12 mars 1914 antogs en lag, som tillerkänner brandkårsman, hvilken tjänat i 25 år, silfvermedalj jämte diplom.

Greenwich. En arbetare var sysselsatt med att iordningsställa en gasgenerator för acetylen till en lek-sakskinetograf. Cenom oförsiktighet uppstod eldsvåda som skadade mannen allvarligt. Farliga leksaker!

London. Vid en eldsvåda, som den 10 mars i år utbröt i källaren till en stor skola vid Sayer street, hunno 1,200 barn ut ur skolan på 1½ minut, tack vare en omsorgsfullt inöfvad firedrill. Rökbildningen var ganska intnsiv.

— Den 10 mars detta år ordnades ambulanstjänsten i London till en början sålunda, att tjänsten kontrolleras af brandväsendet, ehuru redovisning skall ske för sig. Sex brandstationer förses nu med hvardera en automobilambulansvagn (bensin d:o) och en station med två vagnar. En centralstation för mottagande af rekvisitioner har upprättats.

Hendon. Stadsfullmäktige hafva beslutat, att gifta brandkarlar, som bo på stadens brandstation, icke få hafva mer än två barn! En af stadens fäder frågade motionären, huru man skulle förhålla sig, om en brandkarl, som hade ett barn, af sin hustru öfverraskades med en present i form af trillingar! Fäderna läto sig ej bekomma, utan utfärdade ukasen.

Newyork. Under första kvartalet af 1913 släcktes 746 eldsvådor genom sprinklers.

Chicago. Vid en eldsvåda, som förstörde två byggnader vid South State Street, blefvo icke mindre än 56 personer, däraf 50 brandkarlar rökförgiftade och i medvetslöst tillstånd transporterade till sjukhus, hvarest de under behandling med »Pulmotor» återkallades till lifvet.

Använd ej lefvande öfningsobjekt. I Sonderburg hade brandkåren öfning med bl. a. räddningssäcken och en del pojkar läto bruka sig som »personer i fara», som skulle »räddas» ur öfningstornet. Genom felaktighet vid manövern störtade säck och pojke ned från tornet. Pojken slog ihjäl sig på stället.

Använd aldrig lefvande öfningsobjekt; mannekäng är i dubbelt afseende att föredraga!

Den bortkomna sprutan.

Y-näs frivilliga brandkår hade beslutat afhålla mönstring och manöver på söndagsmorgonen. Samling på Stortorget!

Söndagen ingick och hela Y-näs var på benen för att se på ståten. Mönstringen gick sin gilla gång. När den var öfverstökad meddelades förutsättning för dagens öfning. Tidtagare utsågos m. m. Så ljud larmsignalen. Alla skyndade till spruthuset för att hämta dem tilldelad materiel.

Aber o ve! Sprutan, kårens stolthet, fanns inte i spruthuset! Undran, spörjan, förvåning! Slokörade återvände sprutmanskapet till chefen fabrikören m. m. Petterkvist och anmälde förhållandet. Herr Petterkvist såg generad ut.

— Jaså, ja, den står borta hos trädgårdsmästarens! Han lånade den och har väl glömt att lämna den tillbaka!

I triumf fördes sprutan från trädgårdsmästarens till ort och ställe.

Nu kunde den beramade öfningen taga sin början.

Brösta af!

Klart!

Pumpa!

Men intet vatten kom! Trädgårdsmästaren hade använt sprutan till att pumpa gödselvatten med. Och så hade sprutan fått ondt i magen och envis förstoppning, som var af så svår beskaffenhet, att den kräfde operativt ingripande af smeden i samhället.

Omöjligt!

Andersson, en lugn och sansad man, hade fått anställning vid krutbruket. Så fick han en dag order om att flytta några tunnor krut från magasinet till vagnsskjulet och lägga dem på en vagn där. De skulle skickas till en kund. Andersson gick. När så förmannen kom till magasinet, fann han Andersson där lugnt rökande sin morgonpipa.

— Bevare oss väl, sade förmannen — röker ni här inne? Vet ni, hvad som hände för ett par år sedan, då en arbetare rökte i ett magasin här?

— Neej, sade Andersson och drog ett väldigt bloss.

— Jo, det blef en explosion och tolf man flögo i luften!

— Jo, men se det är omöjligt nu.

— Hvarför det då?

— Jo vi ä' bara två nu: ni och jag.

Litteratur.

Westring: Lagen om stadsplan och tomtindelning jämte tillhörande författningar med förklaringar. Norstedt & Söners förlag. Stockholm. Pris 2: 50 (inbunden).

I T. f. B:s februarihäfte 1913 hade vi tillfälle att fästa vår läsekrets uppmärksamhet på den lilla af Lilienberg utgifna broschyren om stadsplanelagen närmast sedd från kommunalteknisk synpunkt. För dem, som önska sätta sig in i lagens tillkomst, den rättsliga och praktiska innebörden af lagen samt motiven för dess olika stadganden och huru lagen tillämpats under de första åren af dess tillvaro, kunna vi på det lifligaste anbefalla föreliggande arbete.

Förutom denna lag innehåller boken:

Lag den 26 maj 1899 ang. förändring af tomts område;

Lag den 26 maj 1899 om hvad i vissa fall bör iakttagas, då byggnad uppförts utöfver tomtgräns;

Byggnadsstadgan för rikets städer den 8 maj 1874;

Utdrag ur Hälsovårdsstadgan för riket den 25 Sept. 1874, samt slutligen sakregister.

Om brandsäkra byggnader är titeln å ett af Professor Carl Forssell hållet föredrag, som nu utkommit i broschyrform.

Det för förhållandet mellan byggnadsteknik och brandskydd värdefulla arbetet är illustrerad med en hel del bilder, hvilka typiskt påvisa de oskyddade järnkonstruktionernas olämplighet ur byggnadshänseende.

Broschyren har välvilligt ställts till Brandchefsföreningens förfogande och finnes nu att tillgå hos Svenska Brandchefsföreningens Sekreterare, Kalmar, mot 1 kr. pr exemplar.

John S. Braidwood: Fire, its Prevention and Extinguishing, containing a description of the most reliable apparatus for both purposes, with advise as to their installation and upkeep, and discounts allowed by insurance offices for these; also technical information as their inspection; rules for automatic sprinklers installations, automatic fire alarms, fire doors and shutters. London och Edinburg 1913.

Författaren, som är brandteknisk ingenjör och expert på sprinkleranläggningar har i föreliggande broschyr på ett vetenskapligt sätt sammanfört det på området befintliga materialet. Han framhåller hurusom, trots det att fördelarne med automatiska brandalarmsystem i fabriker, varuhus, offentliga byggnader m. fl. vunnit erkännande öfverallt och försäkringsbolagen bevilja afsevärda rabatter vid anläggning af dylika inom objekt; trots det att antalet brandskåp inom och utom byggnaderna är för år ökas; trots det att motorfordon komma allt mer i bruk; trots det att goda vattenverk, kraftiga pumpar, moderna eldsläckningsanordningar, betjänade af väl utbildade och väl ledda brandkårer, förlusterna genom brand det oakadt äro onödigt höga på grund af orsaker af olika slag, hvilka dock kunna förebyggas.

I arbetet söker författaren besvara den väl ofta framkastade frågan: Kunna förebyggande åtgärder betala sig? Han råder sin publik att alltid rådgöra på projektets stadium med brand- och försäkringsteknici, ty det skall nästan alltid komma att visa sig, att ett rätt tillvaratagande af de brandtekniska krafven komma att vara för byggherre ekonomiskt fördelaktiga.

Författarens egenskap af expert på sprinkleranläggningarnes område har gifvetvis gjort, att detta blifvit särskildt omsorgsfullt behandladt.

I arbetet finnas många värdefulla tabeller för åtskilliga grenar af brandtekniken, tabeller, som man ej är van att träffa i brandtekniska handböcker.

De i arbetet införda illustrationerna äro väl reproducerade och utstyrseln i dess helhet förstklassig.

Bokens pris är i svenskt mynt 3 kr. 50 öre.

Manual for the use of fire brigades issued by the National Fire Brigades' Union. London 1913.

Då man läst de tyska handböckerna på området, verkar det rent af välgörande att se och erfara en uppfattning af brandkårsorganisationerna och deras utbildning från en annan ståndpunkt än den tyska strängt militära. Detta icke så förstådt, att författarne af föreliggande arbete vilja på något sätt underskatta disciplin och »drill», tvärtom. Men den där strängt militära formen, som öfver allt möter oss i tyska handböcker, ligger nu en gång icke för britten. Han menar något helt annat än tysken med disciplin och drillen blir för honom något närmast sportmessigt. Också finner man i handboken ett vidlyftigt kapitel ägnadt åt — tättlingar brandkårer och brandkårsafdelningar och enskilda brandkarlar emellan med detaljerade instruktioner för ledning, biträdande och täflande.

Hvad som i handboken är af särskildt värde äro de olika beskrifningarna och illustrationerna öfver ångsprutorna och motorerna, deras konstruktion, förklaring öfver arbetsätt, praktiska råd och vinkar för maskinister och chaufförer.

Handboken är afsedd förnämligast för manskapet och innehåller de viktigaste grunderna för brandkarlens utbildning inom de olika till brandtekniken hörande grenarne, t. ex. organisation, brandstationer, utrustning, val och skötsel af hästar, ett kapitel, som på grund af det djurvänliga innehållet förtjänade det största beaktande äfven bland våra brandkårens hästskötare, brandorsaker, eldsvådor, lagstiftning både i förebyggande och organisatoriskt m. fl. hänseenden, byggnadskonstruktionslära, elektriciteten i brandväsendets tjänst, brandredskap, automatiska skyddsanordningar, samarittjänst, räddningsarbete.

Då flere af förbundets mest framstående ledamöter såsom t. ex. f. Brandchefen i London Shaw, chefen för räddningskåren Öfverstelöjtnant Fox, ordföranden i B. F. P. C. Arkitekt E. O. Sachs, nuvarande Brandchefen i London Löjtnant Sladen m. fl. medarbetat till handbokens innehåll, så är därmed dess fackmessighet synnerligen väl tillgodosedd.

Ett godt register underlättar uppsökandet af det man önskar.

Boken kostar inbunden 2 sh. 6, hvilket, med porto i svenskt mynt uppgår till 3 kronor. Boken skaffas genom hvilken bokhandel i riket som helst.